

Maruši in Jerneju

Erwin Schrödinger

Kriegstagebuch 1915 Vojni dnevnik

Šempeter pri Gorici
St. Peter bei Görz

Zbral, uredil in komentiral: Matej Župančič

Založba Univerze v Novi Gorici
2018

Naslov dela: Kriegstagebuch: St. Peter bei Görz, 1915
Vojni dnevnik: Šempeter pri Gorici, 1915

Avtor: Erwin Schrödinger

Uredil in komentiral: Matej Župančič

Recenzenta: prof. dr. Petra Svoljšak in prof. dr. Branko Marušič

Prevod: Primož Debenjak

Nem. besedilo lektorirala: dr. Brigitta Mader

Slov. besedilo lektorirala: Vladka Tucović

Oblikovanje in postavitve: "GRAPH" Leon Bevk S.P.

Založnik: Založba Univerze v Novi Gorici, Vipavska 13, Rožna dolina, Nova Gorica

Tisk: A-media d. o. o.

Naklada: 200

Leto izida: 2018

ISBN 978-961-7025-06-4

Rokopis s fotografskim gradivom se nahaja v Avstrijski osrednji knjižnici za fiziko,
Boltzmannngasse 5, A-1090 Wien.

Izdajo knjige sta podprli Občina Ajdovščina in Občina Šempeter Vrtojba.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

94(497.473)"1915"(093.3)

929Schrödinger E.

821.112.2(436)-94"1915"

SCHRÖDINGER, Erwin, 1887-1961

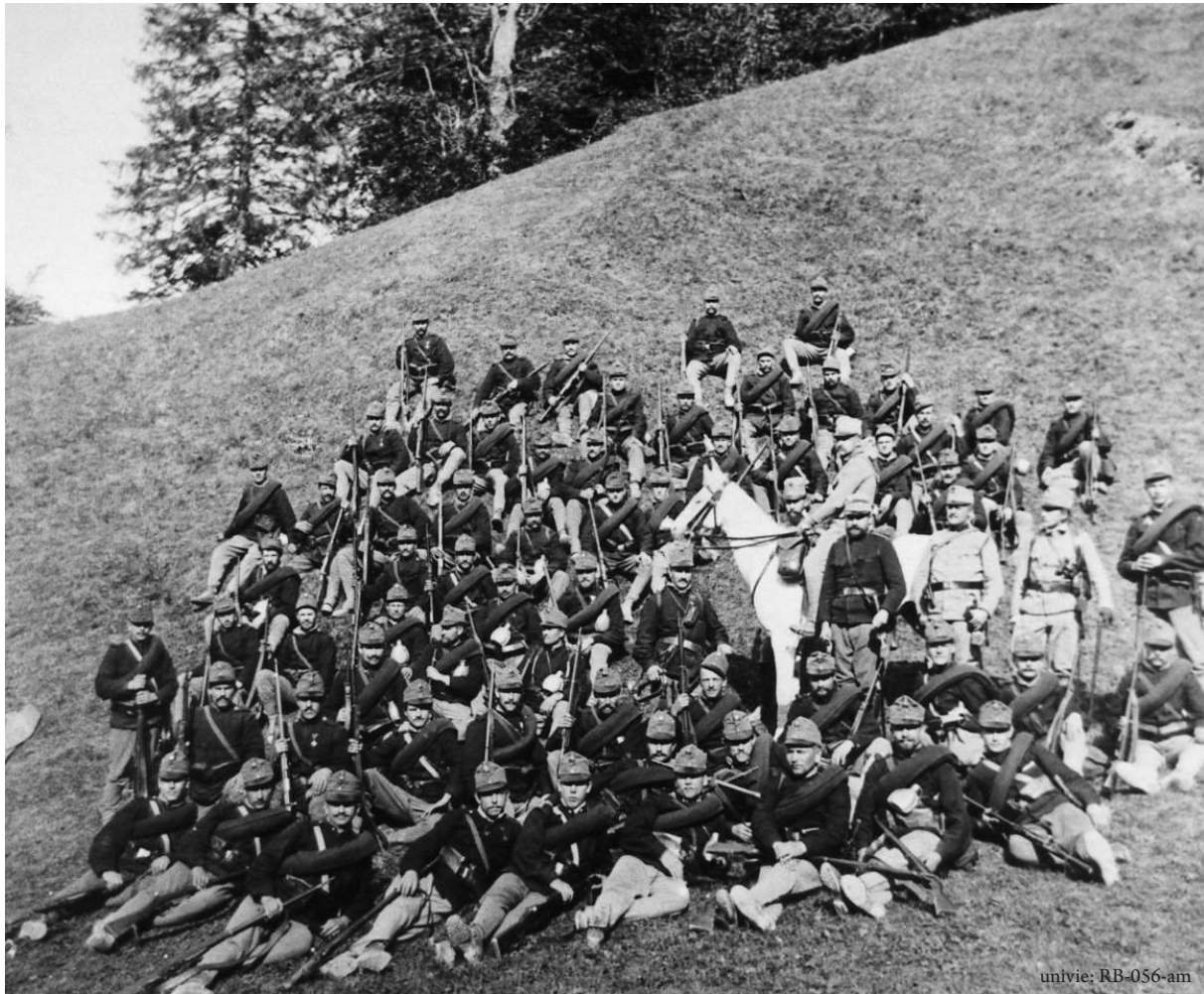
Kriegstagebuch = Vojni dnevnik : Šempeter pri Gorici = St. Peter bei Görz : 1915 / Erwin Schrödinger ; zbral, uredil in komentiral Matej Župančič; [prevod Primož Debenjak]. - V Novi Gorici : Založba Univerze, 2018

ISBN 978-961-7025-06-4

Copyright © 2018 Založba Univerze v Novi Gorici. Vse pravice pridržane. Razmnoževanje in fotokopiranje dela v celoti ali po delih brez predhodnega dovoljenja Založbe Univerze v Novi Gorici je prepovedano.

KAZALO

Matej Župančič, Erwin Schrödinger v Šempetru poleti 1915	7
Erwin Schrödinger in St. Peter im Sommer 1915	
Prepis rokopisa	
Primož Debenjak, Prevod v slovenščino	16
Vladimir Krivošejev, Kratki prikaz ratnih dejstava u Srbiji tokom 1914-1915	31
Janko Bohak, Kommentar zur „Traumdeutung von E. Schrödinger“ an der Isonzofront 1915	53
Komentar k „Interpretaciji sanj E. Schrödingerja“ na soški fronti 1915	
Marija Lozej, K Spinozovi etiki (prevod)	61
Zaključek / Abschluss	65
Zahvale / Danksagungen	68
Literatura	69
Dnevnik/Tagebuch (rokopis/Handschrift)	73

Predel na Koroškem / Predilsattel im Land Kärnten.

Na začetku vojne je bil E. Schrödinger poslan na Koroško in Tirolsko fronto, a spopadov tam ni doživel./
Am Kriegsbeginn war E. Schrödinger nach Kärnten und Tirol geschickt, hat aber keine Gefechte erlebt.

Zahvale / Danksagungen

K izidu te knjižice so pripomogli mnogi, naj naštejemo nekatere:

Pred vsemi se zahvaljujem gospodu Petru Grafu (Biblioteks- und Archivwesen der Universität Wien, Oesterreichische Zentralbibliothek für Physik, Fachbereichsbibliothek Chemie, Boltzmanngasse 5, A-1090 Wien) za dovoljenje za uporabo in tisk dragocenega gradiva.

In še gospem in gospodom, ki so kakorkoli pripomogli in ki jih nisem spregledal:

Janezu J. Švajncerju, Logatec, za pomoč pri izrazoslovju; Jerneju Župančiču Regentu, Most na Soči, za podporo in stike; Vladki Tucović, FHŠ Univerza na Primorskem (Koper), za nasvete in lekturo; Stanetu Lipniku iz Škal, za delni prevod; Milanu Turku, županu Šempetra in Vrtojbe, za prijazen sprejem; Maruši Regent, Koper, za neskončno spodbudo, češnje in podporo; Željku Cimpriču iz Kobariškega muzeja za posnetek dokumentarne risbe možnarja 30,5 cm P. Lindtnerja; Vladimirju Krivošejevu, Narodni muzej, Valjevo (Srbija), za pregled 3 ofenziv in poraza avstroogrške vojske v Srbiji 1914; Wernerju Stanglu, Linz (Avstrija), za dovoljenje za uporabo opisa preskusa Liszt-Stern; Tamari Griesser Pečar, Dunaj, za pomoč pri iskanju Bourbonov na Krasu; Simonu Kovačiču in Davidu Eriku Pipanu iz Šempetra za informacije; Katji Škrubej, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, za opredelitev Liszt-Sternovega preskusa; Zvonki Zupanič Slavec, Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani, za pohvalo ukrepanju E. Schrödingerja in za vrednotenje tedanje in sedanje doktrine glede kolere; Mariji Lozej, Koper, za prevod pesmi, posvečeni B. Spinozi; Dragici Maver, NŠK Trst, Gornji Konec, za iskanje pogleda na Trst z Obeliska; Arminu Stocku, Würzburg (Nemčija), za pomoč pri interpretaciji eksperimentov; posebej tudi Mirjam Kirschsieper, EL CAPITAN animal project, Düsseldorf, (Nemčija)

In ob vsem tem me je podprl Janko Bohak, psihoanalitik, z razlago sanj Erwina Schrödingerja.

Komaj korak od bivšega šempetrskega gradu družine Coronini je v Rožni dolini sedež Univerze v Novi Gorici; ta je prevzela breme prevoda nosilnega teksta, breme oblikovanja in breme tiska. Posebno zahvalo sem dolžan gospe Mirjani Frelih, vodji Založbe Univerze v Novi Gorici, za zaupanje in za skrb, da bi publikacija izšla pravočasno in ob razumnih stroških; podobno velja tudi rektorju Univerze v Novi Gorici, Danilu Zavrtniku, najtoplejša zahvala.

Za zahteven prevod nemškega teksta v slovenščino smo dolžni in sem dolžan zahvalo Primožu Debenjaku; za oblikovanje nelahkega teksta tudi Leonu Bevku, saj je prenesel skoraj vse urednikove muhe. Kopijo Dnevnika mi je z Dunaja ljubeznivo priskrbela Brigitta Mader.

Literatura:

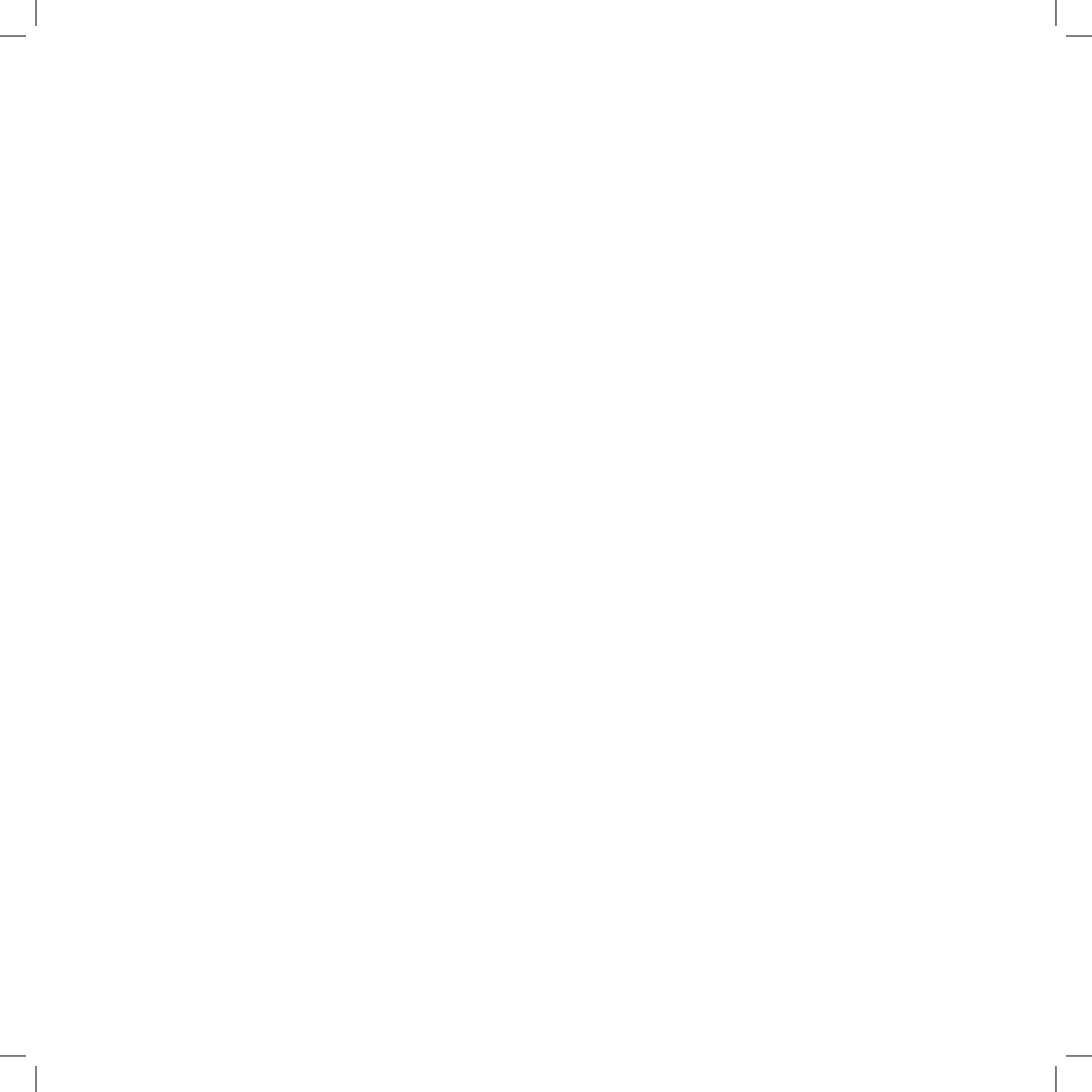
- anon., Števerjanski cerkveni stolp razrušen, Slovenec, št. 191, 23. 8. 1915, let. 43, Primorske novice: str. 5.
- Baković, Zorana (2014), Kako so Johnie, Mehmet in Wang postali bratje. Vojna je vedno večbarvna, zato mora biti takšen tudi mir..., Delo-Sobotna priloga, 2. 8. 2014.
- Barby, Henry (1918), Avec l'armée serbe. De l'ultimatum autrichien à l'invasion de la Serbie, La guerre mondiale, Paris, Albin Michel, Edit. <https://archive.org/stream/laguerremondiale00barb#page/n5/mode/2up>.
- Belar, Albin (1916), In einem hohen Quartier. In: Neues Wiener Tagblatt, Nr. 202, Sonntag 23. 7. 1916, S. 9-10; isti, In einem hohen Quartier. In: Laibacher Zeitung, Nr. 169, 26. 7. 1916, S. 1-7; isti, In einem hohen Quartier. In: Sonder-abdruck aus der Laibacher Zeitung Nr. 169, 26. 7. 1916), S. 1-7.
- Bürger, Gottfried August (1786), Wunderbare Reisen zu Wasser und Lande, Feldzüge und lustige Abenteuer des Freyherrn von Münchhausen (London, 1786).
- Bürger, Gottfried August (1856), Lažnjivi Kljukec, kako se mu je na morju, na suhim in v vojski godilo. – Ljubljana, J. Giontini. - Po Bürgerju priredil Franc Malavašič. [URN_NBN_SI.doc-SARL8LFN.pdf]
- Čermelj, Lavo (1927), Augustin Fresnel, Edinost, Trst, 24. nov. 1927., str. III-IV.
- Einstein, A. (1945), The War is Won, But the Peace is not, (die Rede / govor), New York, 10. 12. 1945.
- Elias, H. (1926), Cholera asiatica, in/v: Volksgesundheit im Krieg. Heraus gegeben von Prof. Dr. Clemens Pirquet. Wien, S. 48-53. - https://archive.org/details/economicsocialhi03carn_1
- Feigel, Damir (1921), Tik za fronto. V Ljubljani: Tiskovna zadruga.-<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:doc-BF2AJOGX>>
- Flambaum, V.V. and Zelevinsky, V. G. (1998), *Quantum Münchhausen effect in tunneling* (arXiv:nucl-th/9812076).
- Griesser Pečar, Tamara (1988), Die Mission Sixtus: Österreichs Friedensversuch im ersten Weltkrieg. - Wien: Amalthea.
- Grošelj, Branka (2006). Prostitucija v Ljubljani v prvih treh desetletjih 20. stoletja. Kronika (Ljubljana) 54/3, str. 451-464.
- József főherceg (1928), A világháború ahogy én láttam [=Die Welt wie ich gesehen habe], II. Kötet: Olasz Háború Doberdo. 842 str
- Korošak, Vinko (2010), Grofje Coronini Cronberg; Nova Gorica: Studio Ro - Humar, - 200 str.
- Kovačič, Simon (2003), Soška fronta: I. svetovna vojna v občini Šempeter-Vrtojba: Turistično društvo občine.

- Liszt, Franz von, *Das Völkerrecht systematisch dargestellt*, Berlin, 1.te (1888) - 9.te umgearb. Aufl. (1913).
- Lozej, Marija (2016), *K Spinozovi etiki. Prevod pesmi Zu Spinozas Ethik (c. 1920)*, Albert Einstein Archive, 31-018.
- Marbe, Karl (1913), „Grundzüge der forensischen Psychologie“.
- Meyenn, Karl von, (2011), *Eine Entdeckung von ganz außerordentlicher Tragweite*. DOI 10.1007/978-3-642-04335-2, © Springer 2011, 1437 S.
- Milčinski, Fran (2000), *Dnevnik 1914-1918*, ur. G. Schmidt. Ljubljana, Slovenska Matica.
- Moore, Walter J., Moore, Walter John (1994), *A Life of Erwin Schrödinger*, Cambridge University Press.
- Pipan, David Erik (2000), *Možnar škoda kal. 30,5 cm: legendarno orožje med resničnostjo in vojno propagando*, katalog pripravilo Društvo soška fronta v sodelovanju z Goriškim muzejem. Avtor razstave in besedila D. E. Pipan;. - Nova Gorica.
- Pipan, David Erik (2014), »Tako značko nosim jaz ---«: avstro-ogrski vojaški znaki in značke: vojaške značke slovenskih enot in soškega bojišča: 1914-1918 / Šempeter: Društvo soška fronta N. Gorica.
- Pipp, Lojze (1935), *Razvoj števila prebivalstva Ljubljane in bivše Vojvodine Kranjske*, *Kronika slovenskih mest* 2/1, 66-72.
- Rutar, Simon (1896), *Samosvoje mesto Trst in mejna grofija Istra*. Prirodnoznanstvi, statistični, kulturni in zgodovinski opis. Ljubljana: Matica Slovenska.
- Schaumann, Walther (1991), *Die Bahnen zwischen Ortler und Isonzo 1914-1918: Vom Friedensfahrplan zur Kriegsfahrordnung*. - Wien: Bohmann Ver. – 320 S.
- Schrödinger, Erwin: *Kriegstagebuch 1915* **Description:** Notizbuch, original Manuskript, Handschrift des Verfassers Umfang: 46 Bl.40 S., 12,7 cm x 19,3 cm, Transkription des... **Identifier:** o:164351 Uploaded: 05.09.2012
- Schrödinger, E. (1917), *Zur Akustik der Atmosphäre*, *Physikalische Zeitschrift*, 18, (1917), S. 445-453; Nachtrag, S. 567.
- Schrödinger, E. (2006): *Mein Leben meine Weltansicht*, Diogenes Taschenbuch. 186 S.
- Schrödinger, E. (2008), *My view of the world*. Transl. from the German *Mein Leben, meine Weltansicht*, Cambridge: Univ. Press; 109 p.
- Seražin, Helena, 2006, *Vile na Goriškem in Vipavskem od 16. do 18. stoletja [Elektronski vir].: Založba ZRC, 2006. - (Elektronske izdaje Umetnostnozgodovinskega inštituta F. Steleta).*

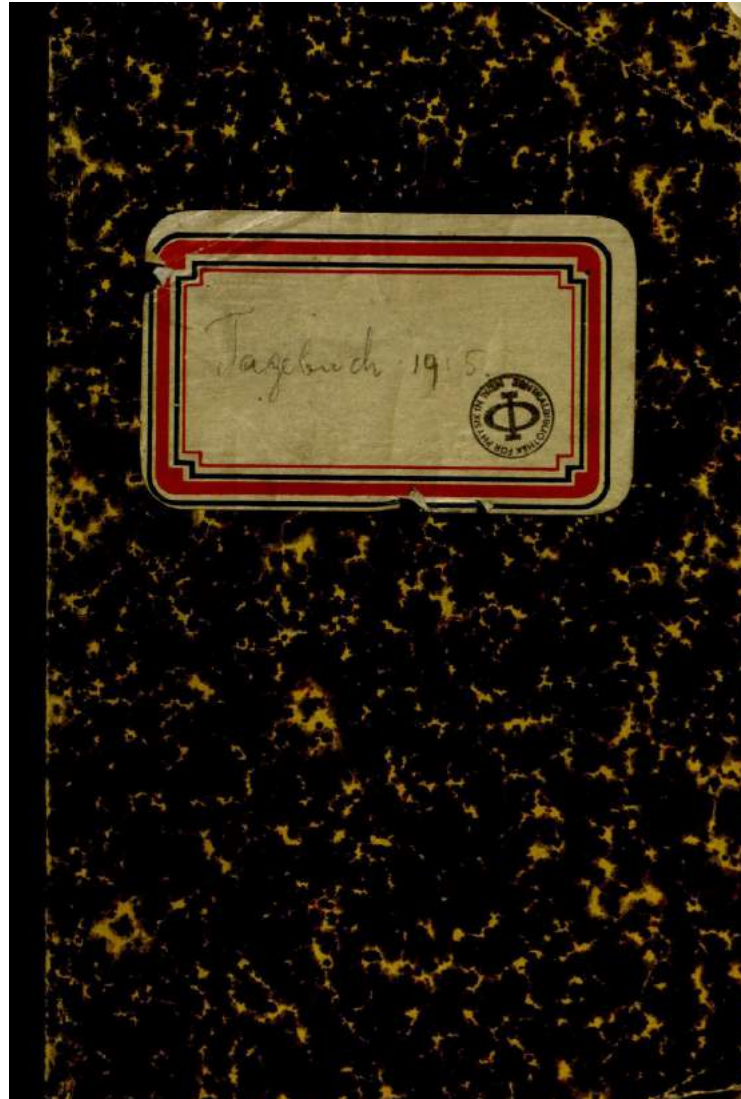
- Sixte de Bourbon-Parme, Prince, (1886-1934), L'Offre de paix séparée de l'Autriche (5 décembre 1916 - 12 octobre 1917), Paris 1920.
- Solunski proces. Knj. 1: Ponuda Austrije za separatni mir : (5 dec. 1916-12 okt. 1917): Memoari Princa Siksta Burbonskog. Beograd : Štamparija V. Nenadića, 1923. 61 str.
- Strnad, Janez (1990), Zgodbe iz fizike, Slovenska Matica (Ljubljana). (Naravoslovna knjižnica 4).
- Svoljšak, Petra (2009), Kronologija vojne pri Gorici 1915-1917. V/in: Studia Historica Slovenica, 9, št. 2/3, str. 343-356.
- Šimac, Miha, Katarina Keber (2011), "Patriae ac humanitati": zdravstvena organizacija v zaledju soške fronte; Zgodovinski inštitut M. Kosa; Založba ZRC SAZU, 2011 ([Ljubljana]).
- Tuma, Henrik (1997), Iz mojega življenja, (1937), ponatis 1997, Založba Tuma, Ljubljana.
- Vidrih, Renato, Mihelič, Jože (2010), Albin Belar: pozabljen slovenski naravoslovec.- Radovljica: Didakta, [Ljubljana].
- Viličić, Iva: Dnevnik [26. 3.-26. 5. 1917]; [uredil D. E. Pipan; fotografije iz fototeke Društva soška fronta]. - 1. izd. - Šempeter: Društvo soška fronta N. Gorica, 2013 ([Šempeter pri Gorici] : A-media O knjižici: D. E. Pipan: 3 str.
- Wiebel, Bernhard (1997), Münchhausens Zopf und die Dialektik der Aufklärung. In: Donnert, Erich, Hg. Europa in der Frühen Neuzeit. Wien, Köln, Weimar: Böhlau Verlag. Bd. 3, S. 779-801.
- Wreschner, Arthur (1903). 'S. Jaffa: Ein psychologisches Experiment im kriminalistischen Seminar der Universität Berlin, Beiträge zur Psychologie der Aussage. Herausg. von Stern, 79-99.'. Zeitschrift für Psychologie und Physiologie der Sinnesorgane, 37, 289-291.

Quellen / Viri:

Österreichische Zentralbibliothek für Physik / Ruth Braunizer (141a-142a)RB, (146-149)RB, (151a, 152-158, 160)RB
 20100421-056-am Predilsattel
 Besuch des Borbonen Prinzen Sixtus.jpg
 20100308-RB-146
 Handschrift Tagebuch ESch,
 Pipan, David Erik: osebni arhiv
 Kobariški muzej, Kobarid
 Narodni muzej Slovenije, fototeka in zbirka
 Odsek za zgodovino in etnografijo Narodne in študijske knjižnice, Fototeka, Kraji, Trst HA-HI

Vojni dnevnik Erwina Schrödingerja

Monday 26. July 1915.

10th October St. von Romania. Wir sind zur Mittagsmahlzeit
um 12 um 1.40 Manns kalter befindet. Mir und auch
ganz ruhig ist gut, ein nettes Madam Dacia
Draga, die ich, ist alt, und die sind von
der Welt. Beständig gehen gefahren.

Weg auf dem Meist der Luft, dann Douglas zu,
Aussen.

27 Juli früh in Linné um. Mittag in Mülberg.
Die Hauptst. Mitbewerbsprüfung der Domanen,
gute Bildung. Die besten werden immer länger.

Macht in Linné. Die besten Luftschiffen. Mir
dieser einen Zeit werden wir richtig werden,
Aussen, das ist die Menge, weil wir sind
in einem alten Zeit, das wir die Welt befallen
wird.

28 Juli früh in Belpair oder Bannan Domanen,
die Übergangspunkte der 2. Welt bei Gög
(Bergste im der Welt von Schwede). Mir
haben die Bildung auf dem Bergsteigen für
und in Domanen. In Mülberg eine gute
Bergste und einen kleinen, gefahren Linné
Domanen und weiter gegen Gög um ca 8^h

